

TEKSTIVASTINE

Podcast Kotoutumisen edistäminen

Haastattelijana Tiia Vänskä, haastateltavina Taru Väisänen ja Aino Korhonen

Tiia

Hei, mie olen Tiia Vänskä ja työskentelen Monikulttuuriset opintopolut -hankkeessa. Tänä miun kanssa keskustelemassa on Karelia-ammattikorkeakoulun kotoutumistyön asiantuntija Taru Väisänen ja projektiasiantuntija Aino Korhonen. Tänä me keskustellaan kotoutumisen edistämisestä korkeakouluissa. Tervetuloa Taru ja Aino.

Taru ja Aino

Kiitos.

Tiia

Voisitteko te kertoa hieman teidän roolista maahanmuuton ja kotoutumisen edistämisen parissa? Ja jos Taru aloittaa?

Taru

Joo no työskentelen tosiaan Karelia-ammattikorkeakoulussa kotoutumistyön asiantuntijana, ja mun tehtäviin kuuluu erityisesti kotoutumispalveluiden suunnittelu, kehittäminen ja tuottaminen meidän kansainvälisille tutkinto-opiskelijoille. Sen lisäksi teen sitten TKI työtä.

Tiia

Kiitos. Entä Aino?

Aino

Joo ja minä olen tosiaan Aino Korhonen ja työskentelen projektiasiantuntijana, ja minun työtehtäviin kuuluu kansainvälisten opiskelijoiden auttaminen, ohjaaminen asettautumiseen ja kotoutumiseen liittyvissä kysymyksissä. Ja minä teen tosi paljon semmoista ihan käytännön opiskelijaohjausta, että tapaan opiskelijoita ja ohjaan heitä sitten heidän mieltään askarruttavissa kysymyksissä eteenpäin.

Tiia

Tärkeää työtä molemmilla. Mitä keinoja korkeakouluilla on käytössä kotoutumisen edistämiseksi, Taru?

Taru

No me voidaan tietysti korkeakouluna panostaa erityisesti siihen, että me varmistetaan hyvä alku meidän kansainvälisille tutkinto-opiskelijoille. On tärkeää, että he saa opinnot sujuvasti alkuun, ja siihen auttaa se, että myös sen oman elämän saa rullaamaan ja kodin valmiiksi ja kaikki tällaiset arjen asiat sujumaan. Sitten me voidaan tietysti korkeakouluna tarjota ohjausta ja tukipalveluita. Niitä on tietysti kautta aikojen ollut opintoihin liittyvissä asioissa, mutta nykyään entistä enemmän myös tämmöisissä asettautumiseen, kotoutumiseen, työllistymiseen liittyvissä asioissa.

Se mitä korkeakoulu voi tietysti myös tehdä, niin on tutustuttaa tähän alueeseen. Tehdä meidän opiskelijoille tutuksi heidän uutta kotikaupunkia ja sitten toisaalta myös niitä alueen työnantajia. Siellä opintojen loppuvaiheessa sitten korostuukin ehkä erityisesti se työllistymisen tuki ja sillä työllistymisellä on iso merkitys siihen, että jääkö se opiskelija sitten tänne alueelle opintojensa jälkeen. Kaikkien meidän opiskelijoiden tutkintoihin kuuluu harjoittelu, ja se harjoittelupaikan löytäminen on tietysti ensiarvoisen tärkeää ja siinä tietysti oppilaitoksella on iso rooli, että niitä harkkapaikkoja kaikille löytyy ja se työelämäyhteistyö on sujuvaa. Mutta sanoisin kuitenkin, että kotoutuminen ja työllistyminen ei ole tässä täysin sama asia. Eli työllistyminen ilman muuta tukee kotoutumista, mutta on tärkeää, että sen työllistymisen lisäksi se opiskelija myös muuten tuntee tän alueen kodikseen, koska se myös edesauttaa sitä, että hän haluaa tänne jäädä. Ja sitten sanoisin vielä sen, että yksi keino oppilaitoksilla tukea opiskelijoiden kotoutumista, niin on tehdä tosi aktiivista verkostoyhteistyötä, että otetaan esimerkiksi kaupunki ja kolmas sektori mukaan, että ei tässä oppilaitos yksin pärjää.

Tiia

Juuri näin. Aino, mitkä siun kokemukset on siitä, miten kotoutumisen edistäminen näkyy jokaisen korkeakoulun työntekijän arjessa? Vai näkyykö?

Aino

No kyllä se näkyy, sillä opiskelijoilla on paljon kysymyksiä kotoutumiseen liittyen, ja opiskelijat kysyy näitä kysymyksiä sitten aina opettajilta ja muulta oppilaitoksen henkilökunnalta. Itse näen, että on tosi hyvä, että henkilökunta tietää mistä opiskelijat voi saada ohjausta, ja on myös hyvä tiedostaa se, että tarvetta sille ohjaukselle on sitten siihen asettautumiseen, kotoutumiseen ja työllistymiseen liittyen. Moni asia, semmoinen, joka voi meille olla aivan itsestäänselvyys, voi olla täysin uutta meidän kansainvälisille opiskelijoille. Ja on hyvä muistaa se, että niiden arjen peruspalasten tulee olla kunnossa, että sitten se opiskelu on sellaista, että siihen voi hyvin keskittyä ja panostaa täysillä.

Tiia

Kyllä. Taru tuossa mainitsitkin, että korkeakouluna me ei tätä kotoutumista täällä alueella yksin tehdä. Aino, mitä siulla on ajatuksia siitä, miten yhteistyö eri korkeakoulujen ja järjestöjen välillä toimii kotoutumisen edistämässä.

Aino

No se yhteistyö järjestöjen ja eri verkostojen kanssa on tosi tärkeää. Verkostot ja järjestöt, he tekee tosi arvokasta työtä asettautumiseen ja kotoutumiseen liittyen, monikulttuuriseen liittyen, ja on tärkeää, että me hyödynnetään järjestöjen tarjoama asiantuntemus ja osaaminen. Järjestöillä on tosi iso rooli siinä, että he tuo meidän kansainvälisiä opiskelijoita, maahanmuuttajia ja paikallisia ihmisiä yhteen ja tarjoaa erilaisia mahdollisuuksia vapaaehtoistyöhön ja osallistumiseen.

Tiia

Taru, mitkä on siun mielestäsi suurimmat haasteet, joita maahanmuuttajat kohtaa kotoutumisprosessissa?

Taru

Moni ehkä itse ainakin nimeäisi suurimmaksi haasteeksi suomen kielen taidon tai sen, että vaaditaan tosi korkeeta suomen kielen taitoa. Itse ajattelen, että se ehkä usein nimetään siksi suurimmaksi haasteeksi, koska se on ikään kuin helppo osoittaa. Sitä on helppo tälleen sormella näyttää, että tästä on kysymys. Mutta itse ajattelen, että suurin haaste ehkä on kuitenkin verkostojen puute, että kun tulet tänne ihan toisenlaisesta ympäristöstä, et tunne ketään, et tunne tätä kaupunki ja aluetta, niitä ihmisiä. Me kaikki ehkä tiedostetaan se, et miten suuri merkitys esimerkiksi verkostoilla on työllistymisessä. Ja miten kuitenkin Joensuun kokoisessa kaupungissa aika paljon ihmiset tuntee toisiaan ja sanotaan, että no onpas pieni maailma tosi monessa tilanteessa kun havaitaan, että no tää onkin ton sukulainen tai minä tunnenkin tän täältä. Niin tälläistahan meidän kansainvälisillä opiskelijoilla ei ole. Se verkostojen puute näkyy sitten paitsi siinä kotoutumisessa niin myös työllistymisessä. Muita haasteita mitä tulee mieleen, niin tietysti voi olla hyvin erilainen kulttuuri, kuin siellä omassa lähtömaassa, hyvin erilainen elinympäristö, ilmasto, monelle talvi tuottaa haasteita, ja sitten ehkä sellainen, että meidän yhteiskunta on hyvin tällainen tietoyhteiskunta ja digiyhteiskunta, johon moni ei ole välttämättä tottunut siihen, että täällä pitää monet asiat tehdä itse ja digitaalisesti, ja etsiä se tieto jostain yleensä lukemalla.

Tiia

Joo. Palataan vähän tähän suomen kielen taitoon. Miten sinun mielestä, Taru, maahanmuuttajien suomen kielen taidon kehittämistä tulisi tukea?

Taru

No jos puhutaan oppilaitoskontekstista, niin tietysti me voidaan tarjota opintoja, ja niitä tarjotaankin, mutta se ei kyllä yksin riitä. Että mun mielestä korkeakouluissa noissakin meidän englanninkielisissä tutkinto-ohjelmissa voitaisiin entistä enemmän altistaa niitä opiskelijoita suomen kielelle. Tuoda pieniä paloja suomen kieltä sinne pääasiassa englanninkieliseen arkeen. Paras lääke tälle kyllä suomen oppimiselle on ne suomenkieliset kontaktit. Että sen kyllä huomaa noista meidän opiskelijoista, että kellä on niitä vapaa-ajan kontakteja, jotka pääsee käyttämään sitä suomen kieltä täällä oppilaitoksen ulkopuolisissa tilanteissa. Sen huomaa heti, että jos on niitä ihmisiä kenen kanssa jutella suomeksi vapaa-ajalla, niin se kielen kehittyminen kyllä lähtee ihan eri vauhtia etenemään kuin vain silloin, jos käytät sitä suomen kieltä ainoastaan niillä suomen kielen tunneilla täällä oppilaitoksessa. Eli sitä kieltä pitäisi käyttää aina kun mahdollista ja kaikkialla missä se vaan on mahdollista.

Ja mie jotenkin itse ajattelen silleen, että meillä aikuisilla on kauheasti rajoitteita tässä kielen oppimisessa, ja me itse ehkä luodaan myös sellaisia muureja ja pelätään kauheasti kaikkia virheitä. Niin mie toivoisin, että me myös oppilaitoksena jotenkin pystytäisiin tukemaan sellaista turvallista ilmapiiriä siihen kielen oppimiseen, ja uskallettaisiin enemmän olla niin kuin lapset. Lapsethan imee sen kielen kun pesusienet. Niin semmoista makustelua ja semmoista uteliaisuutta tähän kielen oppimisen ilmapiiriin toivoisin.

Tiia

Entä Aino, miten kulttuurien välistä ymmärrystä ja vuoropuhelua sinun mielestä voidaan parantaa?

Aino

No mä näen sen niin, että on tosi tärkeä tutustua avoimesti uusiin kulttuureihin, olla kiinnostunut eri kulttuureista tulevista henkilöistä. Me voidaan oppia aivan valtavasti sillä, että me tutustutaan tosiaan eri kulttuurista tullessiin henkilöihin ja laajentaa sillä tavalla meidän omaa maailmankuvaa ja nähdä asioita eri tavalla. Tärkeä on myös, että me järjestetään semmoisia tilaisuuksia, joissa on matalalla kynnyksellä mahdollisuus tutustua toisiin ihmisiin, ja näissä tilaisuuksissa vaaditaan semmoista fasilitointia, että ihmiset tuodaan yksi jonkun yhteisen tekemisen äärelle. Koska monesti, jos me sanotaan, että nyt aloitetaan keskustelu, niin voi olla, että sitä keskustelua ei siinä synny, mutta sitten kun lähdetään yhdessä tekemään niin helposti tuleekin sitä yhteistä keskustelua. Ja siitä se sitten lähtee. On hyvä, että tällaisia mahdollisuuksia tutustua toisiin on meillä oppilaitoksen sisällä, mutta myös oppilaitoksen ulkopuolella.

Tiia

Kyllä, juuri näin. Tuleeko teidän mieleen jokin onnistunut kokemus kotoutumisen edistämisestä? Taru voisi aloittaa.

Taru

No tätä työtä nyt sellaisen kymmenisen vuotta tehneenä, niitä onnistumisen kokemuksia on matkan varrella nähnyt onneksi paljon. Ei niitä ehkä omaksi onnistumiseksi voi ottaa, koska tätä tosiaan yhdessä tehdään, ja toisaalta se kotoutuminen on aina myös sen yksilön henkilökohtainen prosessi. Mutta onhan se ihan upeeta nähdä sitä, kun ihmiset pääsee elämässään eteenpäin. Ja nyt kun tässä työssä on ollut jo pidemmän aikaa ja eri rooleissa, eri organisaatioissa, niin törmäilee niihin samoihin ihmisiin eri vaiheessa heidän elämää, että on saattanut vaikka aiemmassa työssä kohdata heidät ihan siellä polkunsu alussa just maahan tullessa ja nyt näkeekin heidät sitten täällä korkeakoulukontekstissa. On se aika ihanaa, että näkee sen edistymisen ja toisaalta että on saanut itse olla siinä heidän matkalla mukana monessa kohtaa. Että se on kyllä sydäntä lämmittävää.

Aino

Joo, ja mulla on hyvin samankaltaiset ajatukset ja kokemukset kuin Tarulla tästä. Että ne hetket kun ihminen sanoo, että tää on se paikka minne haluaa jäädä, tää on se paikka mikä on mun koti. Ne on hienoja hetkiä.

Tiia

Kyllä, kiitos. Mitä neuvoja te antaisitte uusille asiantuntijoille, jotka aloittaa työskentelyn maahanmuuton ja kotoutumisen edistämisen parissa? Ja aloittaisiko Aino?

Aino

Joo. Mä näen että semmoinen avoimuus ja mielenkiinto uuden oppimiseen on tässä työssä tosi tärkeää. Maailma muuttuu koko ajan ja myös meidän asiakkaiden tarpeet on erilaisia. Eli meillä pitää olla hyvin laaja-alaista osaamista ja tietämystä tässä työssä. Sitten tää kotoutuminenhan ei ole millään tavalla suoraviivainen prosessi. Se voi viedä aikaa. Siellä voi välillä olla isojakin haasteita matkan varrella, joissa sitten me tuetaan meidän asiakkaita. Ja mikä tulee tähän asiakkaan tukemiseen, niin mä näen sen, että on tosi tärkeää kuunnella meidän asiakkaita avoimesti, ei oleteta mitään, annetaan meidän asiakkaiden kertoa heidän oma näkemys, ja sitten myös se, että me tuetaan meidän asiakkaita sopivasti, ja me koko ajan vahvistetaan sitä heidän omaa toimijuutta.

Taru

Mulla itse asiassa vähän samantyyppisiä neuvoja. Mun ensimmäinen neuvo kaikille tän työn pariin tuleville on aina ensimmäisenä se, että älä oleta tai pidä itsestänselvyytenä yhtään mitään. Ja toinen neuvo on se, että kysy, kiinnostu ja ole utelias. Siinä mielessähän tää työ on myös tosi mielenkiintoista ja hauskaa, että tässä ei koskaan tule valmiiksi. Eli aina joka ikinen päivä oppii jotakin uutta. Ja nyt meillä on itse asiassa mielenkiintoinen kehittämistyö meneillään. Me ollaan tämmöisessä WiNK-hankkeessa tekemässä kotoutumistyön asiantuntijakoulutusta, joka on sitten tulossa tarjolle

valtakunnallisesti jatkuvan oppimisen tarjontaan. Siinä meillä on yhteistyökumppanina Itä-Suomen yliopisto, ja siitä on tulossa 30 opintopisteen laajuinen kokonaisuus, niin kaikki tämän työn parissa työskentelevät pääsee sitten myös kehittämään omaa osaamistaan.

Tiia

Kiitos. Hyviä vinkkejä ja kiitos keskustelusta.

Taru

Kiitos paljon.

Aino

Kiitos.

Tiia

Koulutuksen toteutuksen on mahdollistanut Euroopan sosiaalirahasto plus sekä Karelia, Savonia ja Diakonia ja Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulut sekä Itä-Suomen yliopisto.